

MUS - rapportage 2010

Meetnet Urbane Soorten

Den Haag en omstreken

Samensteller: Tom Loorij

MUS-project 2010

In 2007 lanceerde SOVON het MUS-project (MUS = Meetnet Urbane Soorten). Er was een toenemende aandacht voor het monitoren van stadsvogels, een groep vogels die in andere SOVON-projecten (o.a. BMP) onderbelicht is. Meer aandacht is ook van belang omdat een stadsvogel als de Huismus enorm in aantal is achteruitgegaan de laatste jaren. Daarnaast wil SOVON d.m.v. MUS ook nieuwe tellers aantrekken. Gekozen is voor een eenvoudige aanpak zodat ook mensen mee kunnen doen die niet zoveel ervaring hebben met tellen. De tellingen vinden plaats per postcodegebied. Hierin zijn willekeurig door SOVON 12 telpunten gekozen waarvan er minimaal acht geteld moet worden. Gedurende vijf minuten dienen dan alle exemplaren die gehoord en/of gezien worden en gebruik maken van het terrein te worden genoteerd. Er zijn slechts drie telperiodes namelijk 1-30 april, 15 mei-15 juni en 15 juni-15 juli. De eerste twee zijn vroege ochtendrondes en de laatste is in de avond, speciaal voor de Gierzwaluw. Alle verwerking geschiedt verder elektronisch via de MUS-website van SOVON. Zie hiervoor: <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>.

Door: Tom Loorij

SOVON heeft ondergetekende gevraagd coördinator te worden voor dit project in de Haagse regio. Voor dit doel heeft SOVON alle resultaten van de tellingen ter controle en bewerking beschikbaar gesteld. Mede namens de Haagse Vogelbescherming (HVB) wordt SOVON hartelijk dank gezegd om de uitkomsten in het Inventarisatierapport te mogen publiceren.

Tabel 1. Respons deelname MUS-project 2010

	Aantal PC-gebieden		% deelname
	totaal	MUS2010	
Den Haag	61	24	39
Centrum	10	5	50
Escamp	14	3	21
Haagse Hout	7	5	71
Laak	5	0	0
Leidschenveen-Ypenburg	7	3	43
Loosduinen	5	3	60
Scheveningen	7	1	14
Segbroek	6	4	67
Wassenaar	5	2	40
Leidschendam	7	3	43
Voorburg	5	4	80
Rijswijk	9	2	22
Haagse regio totaal	87	35	40

Aantal deelnemers -zie Tabel 1.

In Den Haag en randgemeenten (Wassenaar, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk) werden tot 2010 slechts in 10 (waarvan er in 2010 één zou afvallen) van de 87 beschikbare postcodes geteld. Maar enkelen hiervan zijn lid van de HVB. Daarmee scoorde de Haagse regio onder het landelijk

gemiddelde. In 2010 is door een aanschrijven per post van reeds actieve leden, maar ook van andere leden van de HVB getracht zoveel mogelijk nieuwe deelnemers aan het tellen voor MUS te krijgen in de nog 'lege' postcodegebieden. Dit werd een groot succes. Weliswaar hebben enkele tellers die zich aanvankelijk enthousiast hadden aangemeld, om uiteenlopende redenen in 2010 afgehaakt, het leverde toch maar liefst 26 nieuwe deelnemers op. Samen met de 9 personen die in 2010 hun tellingen continueerden is hierdoor in 35 postcodegebieden geteld, waarmee maar liefst 40% van de Haagse regio is gedekt. Slechts enkelen hebben daarbij een telronde laten lopen.

In tabel 1 is een overzicht van de getelde gebieden gegeven. Voor Den Haag is een uitsplitsing per stadsdeel gemaakt. Hieruit valt af te lezen dat de getelde postcodes niet gelijkmatig over Den Haag en randgemeenten zijn verdeeld. Vooral in Escamp, Scheveningen en Rijswijk kunnen we nog veel nieuwe tellers goed gebruiken. Stadsdeel Laak is maar een klein gebied met weinig postcodes waar de HVB nauwelijks of geen leden heeft.

Resultaten

Aantal getelde vogels per wijk- zie Tabel 2

Er was één deelnemer die de 1ste telronde niet had gedaan, twee die de 2de telronde hadden gemist en vier de 3de. Hiervoor is geen correctie toegepast. Het betekent dat met name in de 3de telronde iets minder vogels hierdoor geteld zijn.

Het aantal telpunten per deelnemer was als volgt:

- 6 deelnemers met 8 telpunten

- 6 deelnemers met 9 telpunten
- 6 deelnemers met 10 telpunten
- 3 deelnemers met 11 telpunten
- 14 deelnemers met 12 telpunten

Per waarnemer en per soort is steeds het hoogste aantal genomen dat op een van de drie telronden werd vastgesteld. Om de totalen per soort te krijgen werden deze maxima vervolgens gesommeerd. Om de gegevens vergelijkbaar te maken zijn alle

aantallen daarna omgerekend naar 12 telpunten. Een uitzondering wordt gevormd door enkele heel grote groepen vogels die met name in de derde telronde werden gezien. Deze zijn niet opgehoogd.

Er is navraag gedaan naar enkele opvallende, in het bijzonder hoge, aantallen en ontbrekende soorten. Deze hebben nauwelijks veranderingen in de uitkomsten opgeleverd. Wel werd waardevolle achtergrondinformatie verkregen. Deze informatie

Tabel 2. Aantal vogels en meest getelde soort per wijk *)

	Aantal soorten	Aantal exemplaren	Meest getelde soort	
			naam	aantal
DEN HAAG				
Centrum				
Centrum-zuid	15	271	Stadsduif	100
Stationsbuurt	26	283	Stadsduif	81
Schilderswijk-zuid	23	292	Huisemus	72
Zeeheldenkwartier	17	223	Stadsduif	30
Archipelbuurt	31	316	Kauw	49
Eskamp				
Bouwlust-oost	34	384	Houtduif	80
Morgenstond-west	20	256	Wilde Eend	43
Wateringse Veld	42	272	Wilde Eend	36
Haagse Hout				
Mariahoeve-noord	24	235	Wilde Eend	32
Mariahoeve-midden	26	327	Kauw	50
Marlot	30	143	Kauw	31
Benoordenhout	20	219	Zilvermeeuw	39
Duttendel	11	104	Kauw	40
Leidschenveen-Ypenburg				
Leidschenveen	31	208	Canadese Gans	39
Leidschenveen Lanen	36	214	Zilvermeeuw	37
Ypenburg-noord	49	462	Kauw	68
Loosduinen				
Houtwijk	35	369	Houtduif	54
Kijkduin	40	237	Zilvermeeuw	52
Bohemen	30	454	Kauw	76
Scheveningen				
Duinoord	37	553	Kauw	82
Segbroek				
Valkenboskwartier	25	246	Gierzwaluw	62
Regentessekwartier	29	513	Gierzwaluw	106
Bomenbuurt	65	838	Houtduif	206
Vogelbuurt	69	753	Kauw	146
WASSENAAR				
Deyleroord (langs A44)	44	671	Halsbandparkiet	271
Oostdorp (centrum e.o.)	32	394	Kauw	270
LEIDSCHENDAM				
De Zijde	32	205	Merel	20
Raadhuiskwartier	40	314	Gierzwaluw	65
De Rietvink	32	250	Houtduif	32
VOORBURG				
Voorburg-noord/t Loo	35	286	Stadsduif	38
Essensteijn/Damsigt	50	454	Merel	50
Voorburg-oost (Parkweg e.o.)	42	302	Kauw	56
Voorburg-oud	23	305	Gierzwaluw	80
RIJSWIJK ZH				
Steenvoorde-zuidwest	64	262	Houtduif	46
Cromwijk/Leeuwendaal	40	520	Kauw	108

* In stadsdeel Laak zijn geen postcodegebieden geteld

is opgenomen in het vak 'opmerkingen' bij de kopgegevens van de ingevoerde waarnemingen op de MUS-site van SOVON en in dit artikel verwerkt. Opvallend is dat in sommige postcodegebieden zeer algemene vogelsoorten gemist zijn. Dit komt in de eerste plaats omdat de tellingen een moment-opname betreffen op puntlocaties. Navraag leerde dat enkele ontbrekende soorten inderdaad regelmatig in het betreffende postcodegebied werden waargenomen maar steeds net niet tijdens de tellingen op de telpunten. Bij strakke toepassing van de richtlijnen van MUS kunnen deze soorten dan dus niet worden genoteerd. In de tweede plaats hadden enkele tellers problemen of ze nu de vele rondvliegende meeuwen (Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen) moesten meetellen of niet. Dit zijn typisch soorten voor Den Haag. Hoewel de richtlijnen van SOVON hiervoor op zich duidelijk zijn, zijn door een andere interpretatie van de tellers in enkele gebieden deze meeuwen niet meegenomen. In één geval is de Houtduif niet meegenomen en (ten onrechte) samengevoegd bij het aantal stadsduiven.

Aantal getelde vogels per soort - Tabel 3a en 3b

In totaal werden er ruim 12 000 exemplaren van 91 verschillende soorten geteld. Van 24 soorten werden meer dan 100 exemplaren geteld, 19 soorten moesten het met een enkel exemplaar doen, waaronder een Slechtvalk, een Sprinkhaanzanger en een Fluiter. Absolute koploper is de Kauw met 1530 stuks, maar daar zat wel een groep van 250 vogels bij die foerageerden op een perceel landbouwgrond net buiten de bebouwing in Wassenaar en van 87 op een slaapplek in de Vogelwijk. Goede tweede is de Houtduif met 1129 stuks waarvan een groep van 206 in de Bomenbuurt die foerageerden op de natte sportvelden na een regenbui. Verheugend was dat op de derde en laatste telling, die 's avonds moest plaatsvinden speciaal voor de Gierzwaluw, maar liefst 964 exemplaren van deze soort zijn geteld. Hij was in 30 postcodegebieden present. In diverse wijken werden op één telpunt groepen van meer dan 20 vogels gezien. Daarmee komt de Gierzwaluw op een mooie derde plaats. De volgende soorten in de rangorde zijn voorspelbare soorten, resp. Halsbandparkiet (865, waarvan een groep van 271 in Deijlroord in Wassenaar), Merel

(768), Zilvermeeuw (665) en Koolmees (648). Andere kleine zangvogels als Winterkoning, Tjiftjaf, Heggenmus en Roodborst zaten op de ranglijst dicht op elkaar ergens tussen de 15de en 20ste plaats en werden door driekwart van de tellers opgemerkt.

Wanneer we top-25 in Den Haag vergelijken met de landelijke top-25 (SOVON-nieuws 2010 nr. 4, blz. 14) dan zien we enkele markante verschillen. In de Haagse top-25 komen drie exoten, de Halsbandparkiet (4), Nijlgans (16) en Canadese Gans (19) voor die op de landelijke lijst in de top-25 ontbreken. Turkse Tortel, Vink en Groenling, resp. 8, 12 en 19 op de landelijke lijst, ontbreken juist in Den Haag in de top-25. Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Meerkoet staan in Den Haag aanzienlijk hoger genoteerd dan het landelijk gemiddelde. Huismus en Spreeuw scoren met hun 17de en 21ste plaats in Den Haag juist erg slecht ten opzichte van het landelijke beeld (resp. plaats 5 en 7).

Mede door bovengenoemde groepen werden in de Bomenbuurt, de Vogelwijk en Deijlroord (Wassenaar) de grootste aantallen vogels gezien. Duinoord is een goede vierde. De Centrum-wijken scoren laag; Duttendel staat onderaan met slechts 104 exemplaren, maar hier is slechts één telronde gelopen.

In de Vogelwijk en de Bomenbuurt werden ook de meeste soorten waargenomen, resp. 69 en 65 soorten. Steenvoorde-zuidwest in Rijswijk, Essensteijn in Voorburg en Ypenburg-noord volgen met 64, 50 en 49 soorten. Essensteijn is een groene wijk en in Steenvoorde en Ypenburg vallen enkele telpunten in het buitengebied.

De Kauw was in 11 van de 35 postcodegebieden de meest getelde soort; dit komt vooral omdat in sommige wijken in de derde telling grote groepen kauwen werden gezien van enkele tientallen tot soms meer dan honderd exemplaren. Duiven waren ook in een groot aantal gebieden de meest waargenomen soort: in 5 gebieden de Houtduif en in 4 gebieden de Stadsduif.

Opvallend was dat zelfs de Gierzwaluw in maar liefst vier wijken als de meest getelde soort uit de bus kwam: Regentessekwartier en Valkenboskwartier in Den Haag, het Raadhuiskwartier in Leidschendam en

Tabel 3a. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort *)

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Aantal postcodes	Telronde			Maximum aantal
		1	2	3	
Fuut	12	22	10	17	35
Aalscholver	12	17	13	5	23
Blaauwe Reiger	23	35	52	43	77
Ooievaar	4	11	14	5	15
Knobbelzwaan	12	18	47	37	63
Grauwe Gans	4	28	6	24	30
Soepgans	4	4	16	4	20
Canadese Gans	13	49	79	85	156
Nijlgans	28	126	141	136	226
Wilde Eend	32	312	333	353	541
Soepeend	9	10	19	30	41
Kuifeend	4	19	5	4	21
Waterhoen	23	61	63	53	105
Meerkoet	31	226	207	226	320
Scholekster	25	34	65	51	98
Kievit	4	14	3	1	15
Kokmeeuw	15	24	26	110	122
Kleine Mantelmeeuw	24	202	239	216	362
Zilvermeeuw	32	466	274	324	665
Visdief	8	8	7	15	22
Stadsduif	23	252	328	190	469
Holenduif	7	2	2	8	11
Houtduif	33	772	664	809	1129
Turkse Tortel	18	59	45	35	74
Halsbandparkiet	34	280	339	720	865
Gierzwaluw	30	1	206	949	964
Grote Bonte Specht	21	48	36	25	59
Boerenzwaluw	7	2	4	9	13
Winterkoning	29	184	198	71	230
Heggenmus	28	123	97	58	148
Roodborst	26	70	78	30	112
Nachtegaal	3	17	9	0	21
Merel	35	592	647	505	768
Zanglijster	22	70	47	36	85
Kleine Karekiet	5	0	7	8	10
Zwartkop	22	59	79	22	91
Tjiftjaf	27	145	95	39	159
Fitis	12	24	16	6	31
Staartmees	11	34	27	36	52
Pimpelmees	33	232	107	88	246
Koolmees	34	597	399	181	648
Boomkruiper	16	29	37	19	48
Gaal	26	38	33	23	57
Ekster	35	172	285	199	346
Kauw	35	618	1081	964	1530
Zwarte Kraai	33	331	320	227	427
Spreeuw	25	63	92	77	147
Huisemus	15	57	111	132	180
Vink	18	42	28	20	54
Groenling	13	34	25	32	51
Putter	15	25	34	29	52

* gesorteerd op taxonomische volgorde

de wijk Voorburg-oud in Voorburg.

Merel, Kauw en Ekster werden in alle 35 postcodegebieden gezien, de Koolmees en de Halsbandparkiet werden slechts in één gebied gemist, Zwarte Kraai, Houtduif en Pimpelmees slechts in twee gebieden.

De Zilvermeeuw (zesde plaats) werd ook vrijwel overal gezien, de meeste in het Regentessekwartier, gevolgd door Mariahoeve-midden en Kijkduin. Ook in de Schilderswijk vlogen veel meeuwen rond, maar daar zijn ze niet exact geteld. In Kijkduin, het Benoordenhout en Leidschenveen Lanen was de Zilvermeeuw zelfs de meest geziene soort. Ook de Kleine Mantelmeeuw deed het goed: tegenover elke vijf zilvers werden er drie mantels geteld in 70% van alle wijken.

Een andere dakbroeder, de Scholekster, is met zijn 98 exemplaren in 25 wijken (25ste plaats) ook al een aardige stadsvogel in Den Haag aan het worden. Het gaat daarbij vrijwel uitsluitend om één tot maximaal drie vogels per telpunt, zodat zo'n telling ook een aardige indicatie is van de verspreiding van het aantal mogelijke broedgevallen in de stad.

En de Huismus? Ook in MUS-2010 wordt het weer bevestigd: Den Haag e.o. is bijna musloos. Slechts in 15 van de 35 postcodegebieden werden Huismussen gezien, in totaal 180 exemplaren. Daarmee komt hij op een bescheiden 17de plaats. Hiervan komen er dan nog 72 (50%) op rekening van een groepje in de Schilderswijk en 20 van een groepje op het Damplein in Leidschendam. Hierbij zij aangetekend dat het aantal van 72 in de Schilderswijk gebaseerd is op een ophoging van 48 getelde mussen (w.v. 30 in een groepje) op 8 telpunten naar 12 telpunten. Verder waren er nog kleine groepjes in Houtwijk, het Regentessekwartier en in Mariahoeve-noord en dan heb je het zo ongeveer gehad. Op vrijwel alle overige telpunten werden maar één tot 3 mussen per telpunt gezien.

In de tuinvogeltelling van Vogelbescherming Nederland van januari 2011 komt dit beeld van de Huismus opnieuw naar voren: Den Haag is de enige provinciehoofdstad waar de Huismus niet eens in de top-tien voorkomt. Alleen in Leeuwarden is hij 2de, in Utrecht 3de en in Amsterdam en Rotterdam resp. 4de en 2de, in de andere provinciehoofdsteden staat de Huismus onbetwist eerste, evenals in alle provincies, inclusief Zuid-Holland!

De Spreeuw, waarvan er ook aanwijzingen zijn dat hij in het stedelijk gebied achteruit gaat werd in 25 postcodegebieden waargenomen met in totaal 98 exemplaren (21ste plaats). Hij werd in alle 11 postcodegebieden in de randgemeenten vastgesteld maar slechts in 14 van de 24 in Den Haag zelf.

Nergens werden, zoals bij de Huismus, grote groepjes vastgesteld.

De Ooievaar, als typisch Haagse vogel, werd zoals te verwachten was, alleen gezien rond de bekende broedplaatsen in de regio, Mariahoeve, Marlot en Essensteijn in Voorburg.

Aantal vogelsoorten per wijk -

Tabel 4a, 4b en 4c

Uit de bovenstaande resultaten blijkt dat zelfs zo'n eerste jaar met zoveel 'bezette' postcodes al tot belangwekkende resultaten leidt. Ten aanzien van bepaalde soorten wijkt het beeld in Den Haag en randgemeenten duidelijk af van de rest van Nederland en zelfs af van andere grote steden. De belangrijkste conclusie is dat opnieuw bevestigd wordt dat het met de Huismus, en in mindere mate met de Spreeuw, in de Haagse regio heel slecht gesteld is in vergelijking met elders.

Interessant zijn ook de grote verschillen per postcodegebied. Op zo'n manier wordt ook de verspreiding van een aantal typische stadsvogels zoals bijvoorbeeld de Gierzwaluw, zichtbaar gemaakt. Mede dankzij het enthousiasme en de inzet van de vele deelnemers kan van een uiterst geslaagde actie worden gesproken. Iedereen hartelijk daarvoor. Hopelijk slaat dit enthousiasme over naar anderen zodat we in volgende jaren ook de nu nog witte vlekken in de postcodegebieden opgevuld krijgen. Met spanning kunnen we dan met zijn allen uitkijken naar de resultaten over een paar jaar als er trends zijn te berekenen. Dan kunnen we bijvoorbeeld ook zien of

- de achteruitgang van de Huismus tot staan is gebracht;
- de Zilvermeeuw en Scholekster zich verder als dakbroeder vestigen;
- het aantal Halsbandparkieten zich stabiliseert of nog steeds verder toeneemt.

Tabel 3b. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort *)

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Aantal postcodes	Telronde			Maximum aantal
		1	2	3	
Kauw	35	618	1081	964	1530
Houtduif	33	772	664	809	1129
Gierzwaluw	30	1	206	949	964
Halsbandparkiet	34	280	339	720	865
Merel	35	592	647	505	768
Zilvermeeuw	32	466	274	324	665
Koolmees	34	597	399	181	648
Wilde Eend	32	312	333	353	541
Stadsduif	23	252	328	190	469
Zwarte Kraai	33	331	320	227	427
Kleine Mantelmeeuw	24	202	239	216	362
Ekster	35	172	285	199	346
Meerkoet	31	226	207	226	320
Pimpelmees	333	232	107	88	246
Winterkoning	29	184	198	71	230
Nijlgans	28	126	141	136	226
Huisemus	15	57	111	132	180
Tjiftjaf	27	145	95	39	159
Canadese Gans	13	49	79	85	156
Heggenmus	28	123	97	58	148
Spreeuw	25	63	92	77	147
Kokmeeuw	15	24	26	110	122
Roodborst	26	70	78	30	112
Waterhoen	23	61	63	53	105
Scholekster	25	34	65	51	98
Zwartkop	22	59	79	22	91
Zanglijster	22	70	47	36	85
Blaauwe Reiger	23	35	52	43	77
Turkse Tortel	18	59	45	35	74
Knobbelzwaan	12	18	47	37	63
Grote Bonte Specht	21	48	36	25	59
Gaai	26	38	33	23	57
Vink	18	42	28	20	54
Putter	15	25	34	29	52
Staartmees	11	34	27	36	52
Groenling	13	34	25	32	51
Boomkruiper	16	29	37	19	48
Soepeend	9	10	19	30	41
Fuut	12	22	10	17	35
Fitis	12	24	16	6	31
Grauwe Gans	4	28	6	24	30
Aalscholver	12	17	13	5	23
Visdief	8	8	7	15	22
Nachtegaal	3	17	9	0	21
Kuifeend	4	19	5	4	21
Soepgans	4	4	16	4	20
Kievit	4	14	3	1	15
Ooievaar	4	11	14	5	15
Boerenzwaluw	7	2	4	9	13
Holenduif	7	2	2	8	11
Kleine Karekiet	5	0	7	8	10

* gesorteerd op aantal

Tabel 4a. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Loosduinen			Segbroek / Scheveningen				Haagse Hout					
	Houtwijk	Kijkduin	Bohemien	Valkenboskwartier	Regentessekwartier	Bomenbuurt	Vogelbuurt	Duinoord	Mariahoeve-noord	Mariahoeve-midden	Marlot	Benoordenhout	Duttendel
Fuut	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	1	4	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	-	1	2	-	-	4	7	4	4	-	1	-	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	4	-	-
Knobbelzwaan	4	-	-	-	-	8	6	9	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Soepgans	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	4	-	33	-	-	6	5	6	-	-	13	-	-
Nijlgans	8	12	24	5	3	9	13	9	6	-	5	-	-
Wilde Eend	25	4	10	9	6	19	9	50	32	26	5	2	-
Soepeend	-	-	-	-	-	3	8	5	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	4	-	4	1	-	3	6	4	8	4	3	1	-
Meerkoet	21	2	10	9	-	13	9	18	18	8	5	2	-
Scholekster	1	10	4	-	-	10	6	4	2	6	1	1	-
Kokmeeuw	-	29	2	-	-	2	18	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	6	2	-	-	48	7	13	8	-	9	-	-	-
Zilvermeeuw	7	52	28	13	76	21	17	33	-	47	3	39	2
Visdief	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	9	-	8	1	39	19	16	40	-	24	4	-	-
Holenduif	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Houtduif	54	7	20	28	50	206	55	16	15	30	9	30	17
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	4	7	-	-	-	1	-	-
Halsbandparkiet	19	1	28	11	32	52	24	50	18	6	3	7	-
Gierzwaluw	51	5	58	62	106	102	63	65	2	-	11	31	-
Grote Bonte Specht	1	1	2	1	-	9	13	5	-	1	1	1	-
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	12	6	14	4	-	15	22	17	6	12	4	2	-
Heggenmus	1	1	2	2	4	8	15	4	6	4	-	-	1
Roodborst	2	-	8	1	-	11	12	12	6	5	1	2	4
Nachtegaal	-	12	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Merel	25	22	28	31	21	48	48	28	10	17	16	22	11
Zanglijster	2	5	3	-	-	14	12	4	2	-	1	1	-
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	4	2	8	1	-	12	17	6	-	2	1	-	-
Tjiftjaf	10	5	9	1	-	10	17	7	-	9	1	-	-
Fitis	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Staartmees	-	-	-	-	-	12	10	1	-	-	-	-	-
Pimpelmees	7	1	4	4	10	25	24	16	3	5	1	7	-
Koolmees	16	16	24	30	33	41	33	12	10	20	3	12	13
Boomkruiper	2	-	3	1	-	7	11	2	3	1	-	-	1
Gaai	3	1	-	-	4	8	9	2	2	-	1	2	-
Ekster	9	5	10	2	8	14	15	6	22	13	1	11	10
Kauw	28	11	76	8	30	50	146	82	20	50	31	37	40
Zwarte Kraai	9	14	12	14	22	19	25	11	21	11	8	8	-
Spreeuw	4	-	4	-	3	5	4	10	-	5	-	-	-
Huisemus	12	4	-	5	14	-	-	-	14	-	-	-	1
Vink	-	2	-	-	-	3	5	2	-	-	3	-	-
Groenling	-	-	-	1	-	16	9	-	-	-	-	-	-
Putter	2	-	-	-	2	2	6	-	-	-	1	-	-

Tabel 4b. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Escamp			Centrum				Leidschenveen / Ypenburg			
	Bouwlust-oost	Morgenstond-west	Wateringse Veld	Centrum-zuid	Stationsbuurt	Schilderswijk-zuid	Zeeheldenkwartier	Archipelbuurt	Leidschenveen	Leidschenveen Lanen	Ypenburg-noord
Fuut	-	-	3	-	-	-	-	-	5	-	2
Aalscholver	-	-	1	-	-	-	-	-	3	4	1
Blauwe Reiger	3	6	4	-	1	-	-	3	1	1	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	-	7	-	-	-	-	-	3	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	23
Soepgans	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	4	5	2	-	-	-	-	25	39	-	11
Nijlgans	37	37	5	3	-	4	2	-	3	1	2
Wilde Eend	17	43	36	2	2	6	-	11	25	24	32
Soepeend	1	-	-	-	-	-	-	4	-	9	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Waterhoen	3	-	7	-	-	6	-	4	4	6	4
Meerkoet	14	13	18	3	1	15	-	3	11	10	23
Scholekster	5	1	8	-	-	-	-	4	5	7	4
Kokmeeuw	-	3	1	-	-	2	-	1	8	9	23
Kleine Mantelmeeuw	27	18	13	60	21	-	18	5	4	-	8
Zilvermeeuw	13	12	6	15	33	-	28	29	5	37	18
Visdief	-	-	1	-	-	-	-	-	8	1	2
Stadsduif	11	17	-	100	81	-	30	1	1	4	-
Holenduif	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtduif	80	31	21	-	19	32	28	21	-	4	17
Turkse Tortel	8	-	-	-	-	3	-	-	4	4	1
Halsbandparkiet	27	7	8	24	20	10	22	28	1	1	16
Gierzwaluw	1	1	9	10	-	-	12	19	1	5	10
Grote Bonte Specht	2	-	-	-	1	-	-	5	-	-	4
Boerenzwaluw	-	-	5	-	-	-	-	-	1	1	-
Winterkoning	5	2	7	-	1	2	-	9	-	-	8
Heggenmus	4	-	6	-	8	8	2	-	-	5	8
Roodborst	1	-	1	-	1	-	2	4	-	3	2
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Merel	28	16	16	6	13	20	15	20	13	5	22
Zanglijster	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	5
Kleine Karekiet	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	1
Zwartkop	1	-	4	-	1	2	-	1	-	-	5
Tjiftjaf	3	-	6	-	2	2	-	4	-	1	10
Fitis	-	-	2	-	-	-	-	3	-	1	5
Staartmees	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	2
Pimpelmees	11	1	6	8	9	6	2	1	-	6	11
Koolmees	17	-	11	10	13	18	27	19	16	11	17
Boomkruiper	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gaai	1	1	2	-	2	-	2	1	-	1	1
Ekster	9	9	6	6	7	15	2	15	15	11	14
Kauw	13	9	15	8	10	12	24	49	5	9	68
Zwarte Kraai	19	24	12	8	11	26	4	17	4	12	23
Spreeuw	5	-	4	-	16	16	-	-	5	8	6
Huisemus	-	-	-	8	4	72	-	-	4	1	-
Vink	-	-	-	-	-	3	-	5	-	1	2
Groenling	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6
Putter	2	-	4	-	-	-	-	-	4	5	11

Tabel 4c. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Wassenaar		Leidschendam			Voorburg				Rijswijk	
	Deyleeroord (langs A44)	Oostdorp (centrum e.o.)	De Zijde	Raadhuiskwartier	De Rietvink	Voorburg-noord/'t Loo	Essensteijn/Damsigt	Voorburg-oost	Voorburg-oud	Steenvoorde-zuidwest	Cromwijk/Leeuwendael
Fuut	3	-	1	-	4	-	4	-	-	-	2
Aalscholver	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Blauwe Reiger	1	-	1	4	10	1	-	8	2	4	4
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1	-	1	14	-	-	8	-	-	1	1
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Canadese Gans	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Nijlgans	-	1	5	-	3	5	12	2	4	4	2
Wilde Eend	44	-	17	4	6	16	29	3	5	8	14
Soepeend	-	-	-	1	-	-	8	2	-	-	-
Kuifeend	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Waterhoen	4	-	-	-	14	2	8	2	-	3	-
Meerkoet	9	3	9	-	23	7	16	3	3	9	12
Scholekster	1	3	1	-	3	5	2	2	-	2	-
Kokmeeuw	-	-	-	1	-	-	16	3	-	-	4
Kleine Mantelmeeuw	-	1	-	1	16	1	39	-	1	14	22
Zilvermeeuw	40	4	12	-	11	11	6	4	22	11	10
Visdief	-	-	-	-	-	1	7	1	-	-	-
Stadsduif	4	-	-	-	4	38	2	4	-	-	12
Holenduif	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Houtduif	32	17	11	34	32	23	45	34	22	46	43
Turkse Tortel	5	1	-	13	3	1	3	6	3	3	4
Halsbandparkiet	271	8	4	13	4	15	11	40	14	11	59
Gierzwaluw	40	3	7	65	-	5	23	11	80	5	91
Grote Bonte Specht	-	3	-	-	2	1	1	2	-	1	2
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1
Winterkoning	7	5	15	11	1	8	7	3	10	11	4
Heggenmus	3	-	5	2	24	5	2	5	3	4	6
Roodborst	-	5	4	4	6	4	6	4	-	-	1
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	25	27	20	25	6	23	50	20	23	22	26
Zanglijster	1	1	3	1	10	2	7	3	-	4	2
Kleine Karekiet	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	-	-	4	-	-	5	6	1	2	5	1
Tjiftjaf	5	3	8	7	4	8	5	3	11	4	4
Fitis	3	-	3	-	-	-	-	2	1	7	-
Staartmees	5	-	-	-	-	-	1	7	-	1	6
Pimpelmees	7	4	11	2	5	11	9	3	13	9	4
Koolmees	24	13	17	20	14	18	24	16	31	15	34
Boomkruiper	-	-	3	-	-	1	-	2	-	1	2
Gaai	1	1	3	1	-	2	-	2	1	1	2
Ekster	7	4	12	14	2	6	14	16	21	11	4
Kauw	109	270	8	58	2	26	27	56	25	10	108
Zwarte Kraai	7	11	7	6	-	6	21	8	5	11	11
Spreeuw	3	1	3	1	3	13	11	7	3	4	2
Huismus	-	-	-	-	24	7	-	6	-	4	-
Vink	3	3	3	5	4	2	4	3	-	1	-
Groenling	3	1	-	4	1	4	2	2	-	-	1
Putter	-	-	-	-	5	1	2	3	-	-	2